

Padomes direktīva (ES) 2021/514 (DAC7) un tās īstenošana Latvijā

Pēdējos gados strauji augusi ekonomikas digitalizācija. Dzīvojam laikā, kad preču un ēdienu piegāde ir kļuvusi par ikdienas dzīves sastāvdaļu. Gan juridiskās, gan fiziskās personas savā uzņēmējdarbībā aizvien vairāk izmanto tīmekļa vietnes vai mobilās lietotnes. Tas rada jauno vidi ēnu ekonomikai, jo pastāv risks, ka pārdevēju vai pakalpojumu sniedzēja darbība ar platformu starpniecību reizēm ir saistīta ar saimnieciskās darbības neregistrēšanu un izvairīšanos no nodokļu nomaksas. Tādēļ arvien aktuālāks kļuvis jautājums par digitālo platformas uzraudzību.

Padomes direktīva (ES) 2021/514 (DAC7)

2022. gada 22. martā tika pieņemta ES Padomes direktīva (ES) 2021/514 (DAC7), ar ko groza Direktīvu 2011/16/ES par administratīvu sadarbību nodokļu jomā.

Saskaņā ar pieņemtajiem jaunajiem DAC7 noteikumiem digitālajām platformām būs pienākums ziņot noteiktu informāciju par personām un uzņēmumiem, kas piedāvā preces vai pakalpojumus pārdošanai ar digitālo platformu starpniecību. Papildus šīm platformām jāveic pārdevēja pārbaudes procedūras, lai saņemtu informāciju no personām un uzņēmumiem, kas darbojas ar platformas starpniecību. Platformas informāciju sniegs savai nodokļu administrācijai. Pēc tam šī informācija būs reģistrēta Eiropas Savienības (ES) centrālajā reģistrā, kuram varēs piekļūt visu ES dalībvalstu nodokļu administrācijas.

DAC7 noteikumi attiecas uz platformu operatoriem, kuri ir reģistrēti ES teritorijā, un uz plat-

formu operatoriem, kuri veic komercdarbību ES teritorijā, lai nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus visām digitālajām platformām.

Direktīvā platforma ir definēta kā jebkura programmatūra, kurai lietotāji var piekļūt un kas ļauj pārdevējiem izveidot savienojumu ar citiem lietotājiem, lai veiktu šādas darbības: nekustamā īpašuma iznomāšana, individuālo pakalpojumu sniegšana, preču pārdošana un jebkura transporta veida iznomāšana. Tas ietver arī jebkuru vienošanos par atlīdzības iekasēšanu un samaksu attiecībā uz šīm darbībām. DAC7 termins „platforma” neattiecas uz maksājumu pakalpojumu sniedzējiem vai uzņēmējiem, kuri sniedz pakalpojumus tikai saistībā ar maksājumu apstrādāšanu, pakalpojumu vai preču reklamēšanu, vai tiem, kas tikai novirza vai pārsūta klientus uz citu platformu.

Pirmais DAC7 pārskata periods sākas 2023. gada 1. janvārī. Platformu operatoriem pārbaudes procedūras jāpabeidz līdz katra gada 31. decembrim un ziņojums jāiesniedz mēneša laikā, līdz 31. janvārim.

**MADLENA
DROZDOVA**

nodokļu
konsultante,
Zvērinātu
advokātu
birojs
Ellex Kļaviņš

Kā ir definēts jēdziens „platforma”?

MK noteikumi nosaka, ka platforma ir „jebkāda programmatūra, tostarp tīmekļa vietne vai tās daļa, un lietotnes, tostarp mobilās lietotnes, kam var piekļūt lietotāji un kas ļauj pārdevējiem pieslēgties citiem lietotājiem, lai šādiem lietotājiem tieši vai netieši veiktu attiecīgo darbību”¹. Platforma ietver arī naudas iekasēšanas funkcijas. Platformas, kas ir tikai iesaistītas maksājumu apstrādē, saziņā, reklāmā vai lietotāju novirzīšanā vai pārsūtīšanā uz citu platformu, nav uzskatāmas par platformu saskaņā ar MK noteikumiem².

Kas ir atbildīgā persona?

Atbildīgā persona par informācijas sniegšanu VID ir ziņojošais platformas operators (ZPO). Operators ir persona, kura slēdz līgumus ar pārdevējiem par platformas pilnīgu vai daļēju pieejamību šiem pārdevējiem³.

ZPO varētu būt Latvijas nodokļu rezidents vai ārpusvienības platformas operators (ĀPO). ĀPO ir ziņojošais platformas operators, kas darbojas ES teritorijā, bet ir trešās valsts nodokļu rezidents⁴. ĀPO var reģistrēties Latvijā vai citā ES valstī, lai izpildītu savas pienākumus⁵.

Kādi ir ziņojošā platformas operatora pienākumi?

Pirmkārt, viens no svarīgākajiem ZPO pienākumiem ir reģistrēt struktūrvienību – platformu⁶.

Otrkārt, tā pienākums ir veikt informācijas apkopošanu par pārdevējiem – juridiskajām vai fiziskajām personām. ZPO apkopo šādu informāciju: pārdevēja vārdu, uzvārdu vai nosaukumu, adresi un dzimšanas datumu vai nodokļu reģistrācijas numuru. ZPO ir ļoti būtiski, lai informācija par pārdevēju būtu uzticama. Papildus, pamatojoties

Direktīvā platforma ir definēta kā jebkura programmatūra, kurai lietotāji var piekļūt un kas ļauj pārdevējiem izveidot savienojumu ar citiem lietotājiem, lai veiktu šādas darbības: nekustamā īpašuma iznomāšana, individuālo pakalpojumu sniegšana, preču pārdošana un jebkura transporta veida iznomāšana.

Padomes direktīvas (ES) 2021/514 (DAC7) īstenošana Latvijā

Nemot vērā to, ka dalībvalstīm līdz 2022. gada 31. decembrim ir jāpieņem un jāpublicē normatīvie akti, kas ir nepieciešami, lai izpildītu Padomes direktīvas (ES) 2021/514 prasības, ir plānots, ka no 2023. gada 1. janvāra stāsies spēkā grozījumi likumā „Par nodokļiem un nodevām”. Atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām” grozījumiem stāsies spēkā Ministra kabineta noteikumi „Par automātisko informācijas apmaiņu par pārdevējiem, kuri gūst ienākumus, izmantojot platformas” (MK noteikumi). Raksta sagatavošanas brīdī grozījumi likumā „Par nodokļiem un nodevām” bija pieņemti tikai 1. lasījumā.

No 2023. gada digitālajām platformām, kuras ir reģistrētas Latvijā, ir jāpārbauda un jāziņo Valsts ieņēmumu dienestam (VID) noteikta informācija par pārdevējiem, kuri veic darbību ar šīs platformas starpniecību. Pēc tam tiek veikta informācijas apmaiņa starp citām ES nodokļu administrācijām.

- 1 MK noteikumi „Par automātisko informācijas apmaiņu par pārdevējiem, kuri gūst ienākumus, izmantojot platformas” (izdoti saskaņā ar likuma «Par nodokļiem un nodevām» 15. panta vienpadsmito daļu), 2.1. apakšpunkts.
- 2 MK noteikumi „Par automātisko informācijas apmaiņu par pārdevējiem, kuri gūst ienākumus, izmantojot platformas” (izdoti saskaņā ar likuma «Par nodokļiem un nodevām» 15. panta vienpadsmito daļu), 2.1. apakšpunkts.
- 3 Turpat., 2.2. apakšpunkts.
- 4 Turpat., 2.5. apakšpunkts.
- 5 Turpat., 2.4. apakšpunkts.
- 6 Likums „Par nodokļiem un nodevām”, 15.1 pants, septītā daļa.

► uz pārdevēja norādīto adresi, piešķirto nodokļu maksātāja identifikācijas numuru vai pastāvīgas pārstāvniecības numuru, ZPO ir būtiski noskaidrot pārdevēja nodokļu rezidences valsti⁷.

Tomēr, ja pārdevējs nesniedz iepriekšminēto informāciju pēc diviem atgādinājumiem, kas seko ZPO sākotnējam pieprasījumam, bet ne agrāk kā pēc tam, kad ir pagājušas 60 dienas no sākotnējā pieprasījuma, ZPO slēdz šā pārdevēja kontu un neļauj pārdevējam atkārtoti reģistrēties platformā vai aiztur pārdevējam pienākošos atlīdzības maksājumu, kamēr pārdevējs neiesniedz pieprasīto informāciju⁸.

ZPO ir jāapkopo un jāpārbauda informācija par pārdevēju līdz 31. decembrim⁹. Ziņošanas pārskata periods ir gads no 1. janvāra līdz 31. decembrim¹⁰. Tomēr, ja pārdevējs ticis reģistrēts pirms dienas, kad platformas operators ir kļuvis par ZPO, tad informācija par pārdevēju ir jāapkopo un jāpārbauda līdz otrā pārskata perioda 31. decembrim¹¹.

Ziņojošajam platformas operatoram ir ļoti būtiski, lai informācija par pārdevēju būtu uzticama.

- 7 MK noteikumi „Par automatisko informācijas apmaiņu par pārdevējiem, kuri gūst ienākumus, izmantojot platformas” (Izdoti saskaņā ar likuma «Par nodokļiem un nodevām» 15. panta vienpadsmito daļu), 2.3. apakšnodaļa.
- 8 MK noteikumi „Par automatisko informācijas apmaiņu par pārdevējiem, kuri gūst ienākumus, izmantojot platformas”, 39. punkts.
- 9 Turpat., 17. punkts.
- 10 Turpat., 2.21. apakšpunkts.
- 11 Turpat., 18. punkts.
- 12 Likums „Par nodokļiem un nodevām”, 15. pants, vienpadsmitā daļa (Raksta sagatavošanas brīdī grozījumi bija pieņemti 1. lasījumā).
- 13 MK noteikumi „Par automatisko informācijas apmaiņu par pārdevējiem, kuri gūst ienākumus, izmantojot platformas” (Izdoti saskaņā ar likuma «Par nodokļiem un nodevām» 15. panta vienpadsmito daļu), 30. punkts.
- 14 Turpat., 35.2.3. apakšpunkts.
- 15 Turpat., 35.2.5. apakšpunkts.
- 16 Turpat., 35.2.6. apakšpunkts.
- 17 Turpat., 32. punkts.
- 18 Turpat., 27. punkts.
- 19 Turpat., 40. punkts.
- 20 MK noteikumi „Par automatisko informācijas apmaiņu par pārdevējiem, kuri gūst ienākumus, izmantojot platformas”, 26. punkts.
- 21 Likums „Par nodokļiem un nodevām”, 32.⁵ pantu ceturtā daļa (raksta sagatavošanas brīdī grozījumi bija pieņemti 1. lasījumā).

Treškārt, ZPO ir jāsniedz visa apkopotā informācija par pārdevējiem VID¹², bet ne vēlāk kā 31. janvārī, kas seko tam kalendāra gadam, kurā pārdevējs ir identificēts kā pārdevējs, par ko jāsniedz ziņojums¹³.

Papildus apkopotajai informācijai ZPO ziņojumā tiek norādīta informācija par finanšu kontu, uz kuru ir samaksāta vai kredītēta atlīdzība, turētāja vārds, uzvārds vai nosaukums, ja tas atšķiras no pārdevēja, par kuru jāsniedz ziņojums¹⁴, norādīta informācija par kopējo atlīdzību, kas samaksāta vai kredītēta katrā pārskata perioda ceturksnī, un attiecīgo darbību skaits, par kurām tā tika samaksāta vai kredītēta¹⁵, un norādīta informācija par komisijas maksu vai nodokļiem, kurus katrā pārskata perioda ceturksnī ietur vai iekasē ZPO¹⁶. Minēto informāciju ZPO sniedz arī pārdevējam, par kuru jāsniedz ziņojums un uz kuru tā attiecas, ne vēlāk kā tā gada 31. janvārī, kas seko

tam kalendāra gadam, kurā pārdevējs ir identificēts kā pārdevējs, par ko jāsniedz ziņojums¹⁷.

Gadījumā, ja VID konstatē kļūdas ziņojumā, tad ZPO 20 darba dienu laikā pēc VID paziņojuma ir jāiesniedz attiecīgie labojumi VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS)¹⁸.

Turklāt informācija par pārdevējiem jāglabā reģistrā, kam jābūt pieejamam ne mazāk kā 5 gadus, bet ne ilgāk kā 10 gadus pēc tā pārskata perioda beigām, uz kuru tā attiecas¹⁹.

Kādi ir VID pienākumi?

Pirmkārt, saņemot ziņojumu no ZPO, VID 5 darbdienu laikā ir jāinformē ZPO par informācijas saņemšanu.

Otrkārt, ja gadījumā VID konstatē, ka ZPO sniegtā informācija ir kļūdaina, nepilnīga vai citādi neatbilst prasībām, tas pēc iespējas agrāk, bet ne vēlāk kā 15 darbdienu laikā pēc neatbilstības konstatēšanas informē par to ZPO²⁰.

Treškārt, VID jāziņo citas ES valsts nodokļu administrācijai. Tomēr tas jā dara tikai tad, kad ZPO ziņojumā būs norādīta informācija par pārdevēju, kurš ir citas valsts nodokļu rezidents. VID, izmantojot automatisko informācijas apmaiņas sistēmu, divu mēnešu laikā pēc tam, kad beidzies pārskata periods, uz kuru attiecas ZPO ziņošanas prasības (līdz 30. martam), sniedz informāciju citas valsts nodokļu administrācijai, kurā pārdevējs ir rezidents.

Kāda ir ZPO administratīvā atbildība par informācijas neziņošanu?

VID ir tiesības piemērot ZPO naudassodu līdz 14 000 eiro, ja tas nav ievērojis ziņojuma sniegšanas termiņu vai ja tas nav ievērojis attiecīgās pārbaudes procedūras vai citus ar automatisko informācijas apmaiņu par platformu rīcībā esošo informāciju saistītos noteikumus.²¹

Kopsavilkums

Sākot ar 2023. gadu, platformu operatoriem, kuru saimnieciskā darbība atbilst DAC7 kritērijiem, ir vērts aizdomāties par turpmāk norādītajām darbībām:

- 1) ja Latvijas nodokļu maksātājam ir platforma, tad tai ir jābūt reģistrētai VID, ja ārvalstu uzņēmums ir platformas operators un veic komercdarbību ES teritorijā, bet nav reģistrēts ES, tam jāreģistrējas kādā no ES dalībvalstīm;
- 2) jāpārskata, kā DAC7 ieviešana ietekmē uzņēmuma darbību un par kurām platformas darbībām jāziņo VID;
- 3) jāievieš iekšējās pārbaudes procedūras, lai pārlicinātos, ka visa nepieciešamā informācija par pārdevējiem ir pieejama un atjaunināta;
- 4) jā sagatavo ziņojums un jāiesniedz tas VID un pārdevējiem par viņu gūtajiem ieņēmumiem platformā.